

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

ФАКУЛТЕТ:


ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
Универзитета у Бањој Луци

ПРИМЉЕНО: 12. 11. 2014.			
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРИЈЕМ. ОСТ
13/1	2258	14	

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно-научног вијећа Економског факултета Универзитета у Бањој Луци број: 13/3.846-VI-10/14, а на основу члана 31. Правилника о Наставно – научном раду за стицање звања специјалисте, магистра наука и доктора наука, те приједлога Комисије за постдипломски студиј и докторате, Вијеће Факултета је на сједници одржаној 13.05.2014. године донијело Одлуку да се прихвата тема докторске дисертације кандидата мр Амера Омановића под насловом: **"Креирање модела раног откривања кризе у функцији успјешности пословања производних предузећа"**.

Истом одлуком именована је и **Комисија за оцјену подобности кандидата и теме докторске дисертације** у саставу:

1. Др Здравко Тодоровић, редовни професор, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, уже научне области Теоријска економија и Менаџмент, предсједник,
2. Др Зоран Лукић, ванредни професор, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, уже научна област Менаџмент, члан и
3. Др Анђелко Лојпур, редовни професор, Економски факултет Универзитета Црна Гора, уже научна област Менаџмент, члан.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Амер (Омер) Омановић рођен је 30.09.1984. године у Мостару.

Завршио је Гимназију 2003. године у Бугојну са одличним успјехом.

Дипломирао је 2007. године на Факултету за пословни менаџмент Универзитета Џемал Биједић у Мостару са просјечном оцјеном 8,6 и стекао је звање дипломирани економиста.

На Економском факултета Универзитета Џемал Биједић у Мостару завршио је магистарски студиј и стекао је звање магистара економских наука.

Запослен је у Средњој техничкој школи графичких технологија, дизајна и мултимедије у Илици као професор економске групе предмета. Предаје предмете економика предузећа, менаџмент и електронско пословање.

Објавио је три рада који су категорисани као научни радови:

1. Омановић, А. (2012) Перспективе развоја отворених инвестиционих фондова у Босни и Херцеговини. Мостар: Зборник радова Економски факултет Мостар бр.17.
2. Омановић, А. (2012) Умијеће водства као доминантан фактор раста и развоја предузећа. Мостар: Зборник радова Економски факултет Мостар бр.18.
3. Омановић, А. (2013) Изградња модела кризног комуницирања, Мостар: Зборник радова Економски факултет Мостар бр.19.

Објавио је два рада који су категорисани као стручни радови:

1. Омановић, А. (2012) Инвестициони фондови у Босни и Херцеговини у функцији повећања инвестиционог потенцијала. Стручни часопис УПРАВА Факултет за јавну управу Сарајево.
2. Омановић, А. (2013) Симптоми кризе предузећа у функцији успјешности пословања. Стручни часопис УПРАВА Факултет за јавну управу Сарајево.

Активно говори енглески језик и служи се њемачким језиком.

Оснивач је и члан управног одбора удружења „ACADEMIC“ гдје се објављују стручни чланци и коментари пројеката.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

2.1. Значај истраживања

Пословање у динамичким условима изложено је разним сметњама које могу изазвати кризу у пословању, па чак довести и до затварање предузећа. Производна предузећа у Босни и Херцеговину су током рата знатно уништена, изгубила су тржишну позицу, а током процеса приватизације ваћина нису ревитализирана. Извршена је радикална дезиндустријализација производних предузећа који су били основа за стварање нове вриједности и издвајања пореза и доприноса. Она производна предузећа која су остала и ревитализирана, као и она коју су новооснована, под великим су притиском конкуренције и разних сметњи и неизвјесности. Пословно окружење, како итерно тако и екстерно, изазива разне сметње у пословању. Зато је неопходно развити систем за рано откривање симптома кризе у производним предузећима.

2.2. Преглед истраживања

У теоријском дјелу истраживања критички ће се анализирати релеватна литература, са циљем да се покаже шта је познато о проблему истраживања, а шта није познато. Укупну проблематику развоја система раног откривања кризе можемо посматрати кроз три генерације.

Прву генерацију обиљежавају **квантитативни подаци** (информације раног упозорења) унутар предузећа који се добивају на основу временског поређења показатеља. Главни представник је Edward Altman који је 1968. године јавности представио 3 скор.

Другу генерацију обиљежавају **специфични индикатори раног упозорења** на основу појава унутар предузећа и изван њега. Као преставнике можемо издвојити Britt, A. (1973.), Rothing, P. (1976.), Rodl, H. (1976.) и Alback H. (1979.).

Трећа генерација се развила деведесетих година прошлог вијека и траје до данас. Greiner, L.E (1998.) је анализирао промјене које се дешавају у организацији приликом раста, као и животни циклус предузећа. Picot Gerhard и Aleth Franz (1999.) су анализирали симптоме кризе видљиви у финансијском извјештајима. Töpfer, A., Neuwied, Kriftel, и Luchterhand, (1999.) представили су матрицу тока процеса кризе. Steven Fink (2000.) је анализирао фазе процеса кризе. Ian I. Mitroff и Gus Anagnos (2001.) наводе да предузећа морају имати централно мјесто гдје би пристизали сви сигнали раног упозорења кризе. Bickhoff, N. (2004.) наводи улогу система раног откривања кризе пословања. Krystek Ulrich и Moldenhauer Ralf (2007.) сматрају да се систем раног откривања кризе може систематизовати кроз 9 основних корака: потрага за подручјима праћења, одабир подручја праћења, потрага за индикаторима одабраних подручја праћења, одабир индикатора, одређивање посматрача, одређивање учесталости посматрача (центра), одређивање централе и њених задатака, одређивање учесталости и начина обавјештавања централа - корисник, повратна информација према посматрачима. Welge и Al-Laham (2008.) су у својим истраживањима дошли до закључка да је у задњих 50 година дошло до промјене индикатора кризе. Данас, осим квантитативних индикатора, важну улогу заузимају и квалитативни индикатори. Осим откривања раних сигнала кризе, предузећа морају да успоставе стратешки радар за откривање кризе. Rothwell, K. E. (2010.) спомиње начине изградње и одабира индикатора за рано откривање кризе. Jinyan Shi, Wangxiu Dai и Yanxi Li (2012.) су у својим истраживањима у моделу за откривање кризе укључили слиједеће индикаторе: операциони капацитет, ликвидност, солвентност, профитабилни капацитет, новчани капацитет, развојни капацитет, удио вањског дуга.

Оно што кандидат није могао сазнати прегледом релевантне литературе поставио је коа проблем истраживања и дефинисао слиједећа истраживачка питања:

- Шта су симптоми кризе у производним предузећа?
- Који су узроци кризе?
- Које су последице кризе?
- Како успоставити систем раног откривања кризних ситуација који је прилагођен производним предузећима?

Кандидат планира провести истраживање у Босни и Херцеговини. Синимање стања и евидетирање симптома и последица које изазивају кризне ситуације, ће бити проведено у производним предузећима у Босни и Херцеговини на узорку од 100 предузећа. На два производна предузећа биће имплементиран нови модел раног упозорења на кризне ситуације и показаће се ефекти примјене модела.

2.3. Радна хипотеза са циљевима истраживања

Циљ рада је креирати модел раног откривања кризе у производним предузећима. Ради тога у раду ће се описати садашње стање управљања у производним предузећима, идентификоваће се кључни узрочници пословног неуспјеха и описаће се фазе раног откривања криза. Извршиће се класификација симптома криза. Обасниће начин раног откривања симптома кризе и њихове везе за процесима послова привредних предузећа.

Радна хипотеза истраживања полази од тока да не постоји адекватан модел раног откривања криза у производним предузећима и да ће се креирањем и успостављањем модела раног откривања кризе побољшати пословање производних предузећа.

2.4. Материјал и метод рада

Са сврхом рјешавања проблема истраживања, те провјеравања постављених хипотеза истраживања рад ће се састојати од теоријског и емпиријског дијела. У раду ће се користити следеће методе:

- Методе анализе и синтезе користиће се код прегледа релевантне домаће и стране литературе из предметне области. За прикупљање литературе и података користиће се базе података као што су: Ebsco-a, Proquest-a, Science Direct и сл., као и базе Економских факултета (Љубљана, Осиек, Сарајево, Загреб).
- Дедуктивна метода биће кориштена код рашчлањивања пословних процеса и доношења закључака;
- Метода моделирања користиће се код израда модела раног откривања кризе;
- Каузална метода користиће се код утврђивања узрочно – последичних веза између примјене модела и успјешности предузећа изражене кроз финансијске извјештаје и показатеље успјешности.
- Системском анализом се дефинише развој модела у сврху побољшања пословних процеса;

- Анализа случаја провлачиће се кроз двије фазе развоја модела, а обухватиће прикупљање података о постојећем стању, идентификовање релевантних фактора, дефинисање проблема и узрока, генерисање алтернативних рјешења, одлуку и предузимању акција.
- За емпиријски дио истраживања биће кориштене методе за прикупљање податка и дескриптивне статистике за обраду податка. За прикупљање података користиће се: упитник, анкета, разговор у фокус групама. За статистичку обраду податка користиће се: регресијска анализа (за утврђивање везе) и корелацијска анализа (за утврђивање смјера повезаности), између зависних и независних варијабли. За испитивање модела користиће се подаци из прикупљених извјештаја (општи показатељи, показатељи успјешности, финансијски резултат). На том основу рачунаће се индикатори о пословању и успјешности предузећа.
- За испитивање модела користиће се подаци из извјештаја, прије и после примјене модела раног откривања кризе помоћу метода: SWOT анализе и Алтмановог Z скорa.

2.5. Очекивани научни допринос истраживања

Кандидат очекује да ће успоставити модел раног откривања кризе који ће се базирати на груписању симптома кризе пословања, а који ће довести до побољшања пословања производних предузећа. Утврдиће се смјер и интензитет узрока неуспјеха производних предузећа. Утврдиће се кључна подручја за мјерење и анализу раног откривања кризе производних предузећа. Креираће се нова класификација симптома кризе. Дефинисаће се овлаштења и одговорности у откривању првих симптома кризе у предузећу. Дефинисаће се систем контролинга за потреба управљања процесима у кризним ситуацијама.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Магистарским радом и другим објављеним радовима, који су добили позитивне оцјене од стране квалификованих рецензента, кандидат је показао способности за бављењем научно – истраживачким радом. Кандидат располаже личним и професионалним квалитетима за даље усавршавање у научном раду.

Предложена тема до сада није била предлагана нити обрађивана као докторска дисертација на Економском факултету у Бањој Луци, а колико је Комисији познато, ни на другим економским факултетима у БиХ.

Тема је недовољно истражена са теоријског и практичног аспекта.

Тема је изузетно актуелна имајући у виду последице које је извала свјетска економска криза на пословање производних предузећа.

Приједлог теме по свом укупном концепту – од дефинисања проблема, предмета и циља, метода научно-истраживачког рада, структуре дисертације, хипотеза и библиографије, па до очекиваних научних доприноса – наговјештава да ће кандидат дати свој оригинални научни допринос економској теорији и пракси.

3.3. Приједлог

Имајући у виду оцјене о подобности кандидата и теме докторске дисертације мр Амере Омановића, Комисија предлаже Научно – наставном вијећу Економског факултета Универзитета у Бањој Луци и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати овај Извјештај и да одобри мр Амери Омановићу израду докторске дисертације под насловом "Креирање модела раног откривања кризе у функцији успјешности пословања производних предузећа".

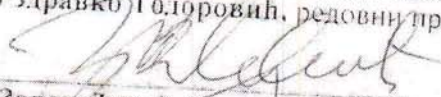
ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.



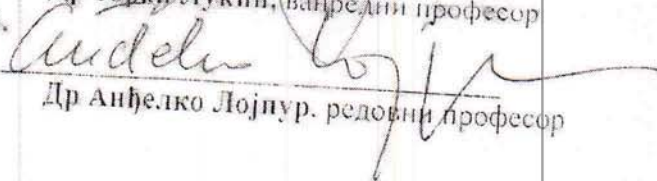
Др Здравко Голоровић, редовни професор

2.



Др Зоран Лукић, ванредни професор

3.



Др Анђелко Лојпур, редовни професор